

Een eindje om met Het Drentse Landschap

Bertus Boivin / Eric van der Bilt

34

Wandelroute

De Palms

bij Meppen

Vlakbij de weg van Zweeloo naar Coevorden ligt het prachtige authentieke Drentse esdorp Meppen. Een oud Drents dorp met alles erop en eraan: hoge essen, madelanden langs de beek, heide en zandverstuivingen tot aan de rand van het dorp. Deze korte wandeling brengt u langs de oude boerderijen in het dorp via de Mepperdennen naar De Palms. Het is een heideterrein van 'slechts' 19 hectare van Stichting Het Drentse Landschap. Klein maar fijn, zou je kunnen zeggen: vrijwel nergens in Drenthe vindt u zulke mooie jeneverbesstruwelen als hier. 'Palmbossies' zeggen we in Drenthe. In Meppen noemden ze ze gewoon de 'Palms' met zo'n lekker lang aangehouden 'aaaa'.

1 Vanaf het informatiebord loopt u langs de Middendorpsstraat terug richting dorp. Doorlopen tot de Mepperstraat.

Naar alle waarschijnlijkheid is Meppen al in de vroege middeleeuwen ontstaan. De omstandigheden waren er ideaal voor het boerenbedrijf. Er lagen hoge zandgronden ten zuidoosten en oosten van het dorp om akkers aan te leggen. Meppen heeft twee essencomplexen: de Mepper Esch en de Molenesch. Er lag in het beekdal van de Marsstroom ten westen van het dorp meer dan voldoende weiland en hooiland. Naar het noorden liepen brede schapendriften tussen de boerderijen door het veld op waarlangs de scheper de kudde van het dorp dagelijks naar buiten bracht. Op het eerste gezicht lijken de boerderijen van Meppen schots en scheef door elkaar te staan. Als u goed kijkt, zult u echter zien dat ze altijd zo liggen dat de wagens gemakkelijk door de baanderdeuren de deel op konden rijden. Vrijwel elke oude boerderij in Meppen heeft nog z'n eigen schaapskooi waar de schapen vroeger 's nachts op een laag

heidelapgen de voor het boerenbedrijf van die tijd onmisbare mest achterlieten. De oudste boerderij van Meppen vindt u op Middendorpsstraat 2. Boven de deur in de voorgevel staat het jaartal 1699. De gebinten en een deel van het zogeheten vakwerk zijn ouder.

2 Bij de Mepperstraat gaat u rechtsaf. Vervolgens neemt u meteen rechtsaf de Driftweg. Op de kruising met De Brinken gaat u rechtdoor. Vanaf hier heet de weg de Veentjesweg.

Onderweg ziet u hoe de eigenaren van de boerderijen op zoek zijn gegaan naar oplossingen om hun oude boerderijen als woonhuis bewoonbaar te krijgen. De een is daar duidelijk beter in geslaagd dan de ander. Let bijvoorbeeld eens op plaatsing en vorm van dakramen en dakkapellen. Ook de manier waarop men met de baander omgesprongen is, laat daar iets van zien. Zijn het grote deuren gebleven met een straatje ernaartoe of verving de eigenaar de baander door grote ramen met een tuintje ervoor?

Verderop langs de Veentjesweg liggen

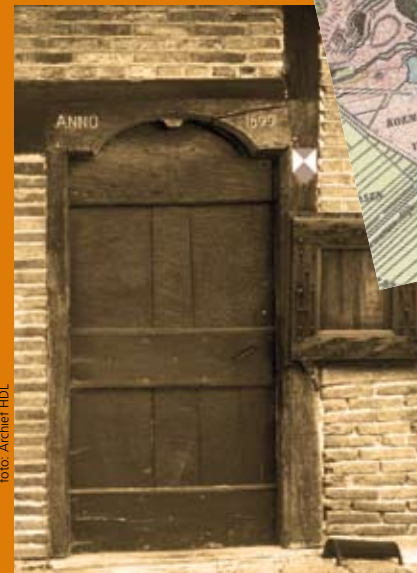
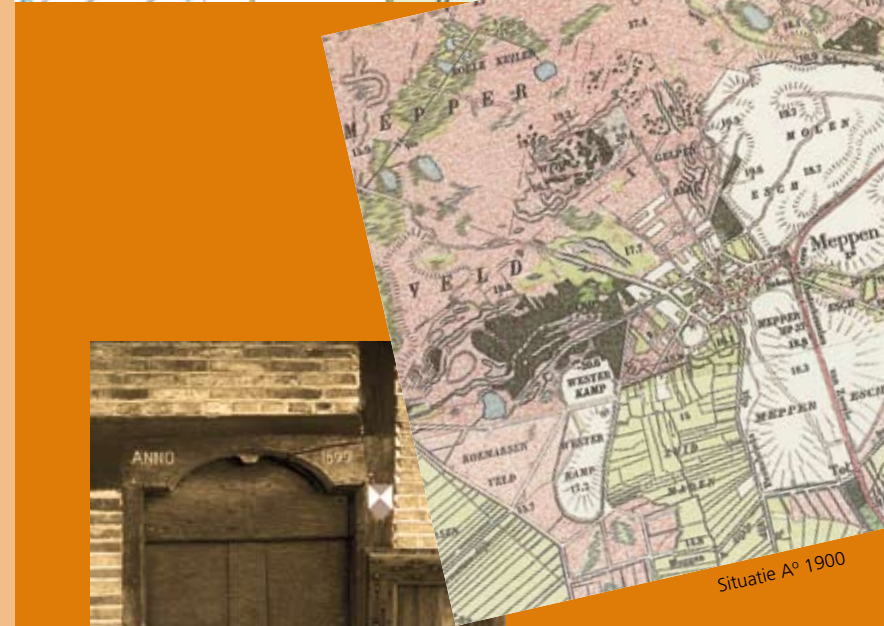

foto: Archief HDL

De route door Meppen, de Mepperdennen en over De Palms is aangegeven met paaltjes met een paarse kop.

Lengte route 3,5 km.

Benodigde tijd 1 uur.

Begaanbaarheid paden Goed te belopen in alle jaargetijden. De smalle paadjes van De Palms zijn minder geschikt voor mensen die slecht ter been zijn.

Honden Niet toegestaan op het omrasterde gedeelte vanwege de schapen op het terrein.

Startpunt Informatiebord van Het Drentse Landschap aan het eind van de Middendorpsstraat (straat begint aan de doorgaande Mepperstraat ter hoogte van de dorpspomp).

Openbaar vervoer Buslijn Emmen-Hoogeveen, uitstappen halte Driesprong bij Meppen. Zie www.9292ov.nl of bel (0900) 9292.

Goudvink

foto: Jaap de Vries

Jeneverbes

foto: Jaap de Vries

foto: Jaap de Vries

nieuwere woningen. Verdwenen is het losse karakter van het oude dorp. Alle boerderijen en op boerderijen lijkende moderne woningen liggen keurig met de voorkant aan de straat. Hekjes, heggen en schuttingen zijn hier nodig om de grens van het mijn en dijn te markeren.

3 Op de kruising met de Bosrand blijft u de Veentiesweg rechtdoor volgen. De weg wordt een zandpad.

Destijds liep de Veentiesweg door een reliëfrijk gebied met vrijwel kale zandheuvels en talrijke veentjes, die de weg zijn naam gaven. Hier en daar lag een stukje vlak land dat als weiland kon worden gebruikt of waar iets kon worden verbouwd. Links van de weg ziet u een prachtig in het bos gelegen weijtje, honderd jaar geleden lag het op de hei.

4 Bij de plas in het bos neemt u het bospad rechtsaf door de Mepperdennen. U volgt het bospad zo'n 400 meter en neemt dan het smallere pad linksaf.

Voordat het bos werd aangelegd, was de grote plas een van de vele veentjes tussen de zandduinen. Het Mepper Palmerzand staat al op de zogeheten Franse kaart uit 1811. Aan het eind van de negentiende eeuw begonnen particuliere ontginners hier bos aan te leggen.

De greppels en walletjes door het bos stammen deels nog van vóór de bosaanleg. Ze werden gegraven en opgeworpen toen het eigendom van het veld over de markegenoten verdeeld werd. Het gaat dus om eigendomsgrenzen

van meer dan honderd jaar geleden. De Mepperdennen is op dit moment deels eigendom van Staatsbosbeheer, deels particulier bezit.

In het bos zult u moeiteloos het reliëf van de oude zandverstuiving herkennen. Destijds werden de zandduintjes voornamelijk met Grove den vastgelegd. Later werd een deel van de Mepperdennen gebruikt als productiebos met vooral Lariks. Verderop in het bos komt u in gedeelten die het beste getypeerd kunnen worden als dichtgegroeid heideveld. Echt ontgonnen is de grond hier nauwelijks. Het laat zien wat er met een heideveld gebeurt als de schapen de natuur niet langer 'kort houden'. Hier ziet u de eerste exemplaren van de Jeneverbes tussen de bomen staan.

5 Aan het eind van het pad neemt u de zandweg rechtsaf die de bosrand volgt.

6 De zandweg komt uit op een betonweg. Daar gaat u rechtsaf.

U loopt op de grens van cultuur en natuur. Althans zo lijkt het, maar aan de natuur rechts van het pad zijn destijds evenveel keuzes vooraf gegaan als aan het aanmaken van landbouwgrond op het Mepperveld. Het is dan ook interessant om je af te vragen hoe het komt dat sommige delen van het oude Mepperveld akkerland zijn geworden en andere gedeelten heide zijn gebleven of bos zijn geworden. Het hing er onder andere van af wie toen eigenaar was. De een had meer middelen en mogelijkheden om te gaan ontginnen dan de ander. En dan was er de kwaliteit van

de grond en de geaccidenteerdheid van het terrein die het aanmaken van de grond stukken duurder maakten. Soms was het aanleggen van productiebos bijvoorbeeld de beste optie. Een derde factor was de tijd: hoe langer een eigenaar wachtte met ontginning des te meer kans hij liep dat hij voor zijn plannen de handen niet meer op elkaar kreeg. Sinds 1964 mag er in Nederland geen 'woeste grond' meer worden ontgonnen.

7 Links van het pad kunt u via een klaphek in het raster het bosje een eind inlopen. Ook een eindje verderop, links voorbij het wildrooster langs het pad op de grens van het bos en De Palms kunt u het bos even in. Daarna weer teruglopen naar de weg.

Toen de heide niet meer werd begraasd, kregen allerlei planten en bomen de kans zich te ontwikkelen. Het meest sprekende voorbeeld

hiervan is de Jeneverbes, de *Juniperus communis*. In enkele tientallen jaren tijd ontwikkelde de heester zich razendsnel en groeide uit tot metershoge bomen en enorme struwelen.

De hoogtijdagen van de Jeneverbes leken voorbij toen andere bomen deze pioniers begonnen in te halen. Zodra er om zonlicht gevochten moest worden, delfde de Jeneverbes het onderspit. De Jeneverbessen, ook in De Palms, leken ten dode opgeschreven. Kortgeleden is door middel van het project *Op de bres voor de Jeneverbes* een ultieme reddingspoging gestart. Ook de randzone van De Palms is in dit project meegenomen.

8 Voorbij het wildrooster moet u rechtsaf De Palms op. De paaltjes brengen u min of meer diagonaal het veld over.

Langs de konijnenpaadjes door De Palms komt u in een geheimzinnige sprookjeswereld die, als de avondschemer invalt, het rijk van heksen en boze geesten wordt. Zodra de ochtendnevel optrekt, verdwijnen de laatste 'Witte

foto: Bertus Bovin

Het Jeneverbes-dilemma

Jeneverbes hoort bij het stadium van het heideveld dat net begroeid raakt. Zodra de Jeneverbes lichtconcurrentie van andere bomen ondervindt, zal hij het onderspit delven. De eisen die hij aan zijn omgeving stelt, zijn van dien aard dat de Jeneverbes weer net zo snel kan verdwijnen, als hij hier destijds gekomen is. Tenzij we ingrijpen.

De afgelopen jaren hebben de fans van de Jeneverbes zich verenigd in het Jeneverbesgilde en zich voor diens voortbestaan ingezet.

Onder andere in het bos ten noordwesten van De Palms kwam een project tot stand om oude, stervende of verstrikt geraakte jeneverbesstruwelen van de ondergang te redden. Om de Jeneverbes te redden moeten gezonde bomen en struiken letterlijk het veld ruimen. Zie hier het Jeneverbes-dilemma: Mag je de 'wetten van de natuur' op deze manier beïnvloeden? En heeft het wel zin? Kennelijk heeft de natuur ook zo haar eigen plannen met de Jeneverbes...

Wieven' achter de palmbossies...

Een ontmoeting die iets meer waarschijnlijk is, is overigens eentje met de schapen die hier de opslag moeten wegvreten. Hoewel, waarschijnlijk... Ze voelen zich zo goed in De Palms thuis dat zelfs de mensen van Het Drentse Landschap ze vaak niet eens kunnen vinden...

Het Drentse Landschap hoopt door consequent verschrallingsbeheer op De Palms toe te passen de verjonging

optimale kansen te geven en zo de Jeneverbes te behouden. Verjonging vindt hier vrijwel alleen plaats doordat takken tot op de grond doorzakken, daar wortel schieten en op die plek verder zelfstandig doorgroeien. Kenners noemen dit 'afleggen'.

9 U komt uit bij een smal wildrooster. Op het pad gaat u linksaf en u bent weldra terug bij het vertrekpunt.

foto: Joop van de Merbel

Het Drentse Landschap

© Stichting Het Drentse Landschap (december 2007)

Bezoekadres: Kloosterstraat 5 – 9401 KD Assen – Postadres: Postbus 83 – 9400 AB Assen

Tel. (0592) 31 35 52 – e-mail: mail@drentslandschap.nl